

Commissie van Advies inzake de
Waterstaatswetgeving
t.a.v. de voorzitter prof. mr. A. van Hall
Postbus 20906
2500 EX DEN HAAG

Contactpersoon

Koos Poot

Datum

12 april 2007

Ons kenmerk

DGW/WV 2007/483

Onderwerp

Verzoek om advies over enkele aspecten m.b.t. het buitendijks brengen van thans binnendijks gelegen gebieden.

Doorkiesnummer

070-3517993

Bijlage(n)

-

Uw kenmerk

-

Geachte heer van Hall,

Gaarne vragen wij uw advies over het volgende.

Rivierverruimende maatregelen

Op 19 december 2006 heeft de Eerste Kamer unaniem ingestemd met de PKB Ruimte voor de Rivier. In de PKB is een aantal maatregelen opgenomen waarbij gebieden die nu binnendijks liggen buitendijks komen te liggen. Het gaat om maatregelen zoals de ontpoldering Noordwaard, de ontpoldering Overdiepse Polder, de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld, de dijkverlegging Westenholte, dijkverlegging Lent en de twee dijkverleggingen bij Zutphen. Als gevolg van deze maatregelen zullen o.a. landbouwgronden, voorzieningen en woonhuizen buitendijks komen te liggen. Het gaat om enkele duizenden hectares en een honderdtal woningen. Deze huizen en gronden worden nu beschermd door een primaire waterkering en liggen na uitvoering van de maatregel in de uiterwaarden. In de PKB is er voor gekozen deze gebieden toe te voegen aan het winterbed van de grote rivieren. Dit roept de vraag op: "wat betekent deze wijziging voor deze gronden, huizen etc.?"

Wonen en werken buiten een primaire waterkering is niet uniek. Van oudsher immers wonen en werken mensen in de uiterwaarden, in het winterbed van de grote rivieren. In het Boven- en Benedenrivierengebied, maar ook elders in Nederland, wonen vele mensen buitendijks. Soms door zomerkaden beschermd of op hoger gelegen terrein. Al deze mensen wonen daar op eigen risico en ook het grondgebruik is op eigen risico. Er is in

Directoraat-Generaal Water

Postadres Postbus 20904, 2500 EX Den Haag

Bezoekadres Plesmanweg 1-6, Den Haag

Telefoon 070 3516171

Fax 070 351 90 78

E-mail koos.poot@minvenw.nl

Internet www.dgw.minvenw.nl

Nederland geen precedent als het gaat om het laten vervallen van de bescherming op grond van de Wet op de waterkering.

Uiteraard dient op zorgvuldige wijze te worden omgegaan met de financiële belangen van de eigenaren en gebruikers die zijn gevestigd in de gebieden die van binnendijks gelegen naar buitendijks gelegen worden gebracht. Over de vraag hoe zulks te bereiken verneem ik graag de mening van uw commissie. In het hierna volgende zal ik mijn vragen nader toespitsen.

Denkbare stelsels

In de schadeparagraaf van het Nationaal Bestuursakkoord Water (hierna: NBW) van juli 2003 is voor nieuw in te stellen bergingsgebieden gekozen voor een stelsel in drie stappen: schade als gevolg van de aanwijzing van een gebied voor berging wordt vergoed via het WRO-spoor (dit impliceert derhalve dat er een bergingsgebied steeds ook planologisch wordt aangewezen); schade als gevolg van de inrichting van het gebied wordt vergoed bij de vestiging van een zakelijk recht dan wel via het onteigeningsspoor, en schade als gevolg van overstroming wordt vergoed via een door de waterbeheerder vast te stellen nadeelcompensatieregeling. Een voorbeeld van toepassing van dit stelsel kan worden gevonden in de zaak "Provinciaal Omgevingsplan Limburg, aanvulling Zandmaas", dat onderwerp van discussie was in de uitspraak van de ABRvS van 12 oktober 2005, r.o. 2.6.9 (LJN 200410437/1).

Inmiddels zijn in de PKB Ruimte voor de Rivier diverse rivierverruimende maatregelen opgenomen en is ook in het kader van het wetsvoorstel Waterwet de beleidvorming verder gegaan. Zonder vooruit te willen lopen op een eventuele Nota van Wijziging op het voorstel Waterwet, wordt nu gedacht aan het volgende.

Naast de in artikel 5.19 van het wetsvoorstel Waterwet opgenomen gedoogplicht ten aanzien van bergingsgebieden zou de de facto reeds bestaande gedoogplicht voor bestaande buitendijkse gebieden kunnen worden gecodificeerd. Van codificatie wordt gesproken omdat voor deze gebieden het immers algemeen geaccepteerd is dat eigenaren en gebruikers in deze gebieden regelmatig water op hun gronden moeten dulden zonder dat eventuele schade op een overheid kan worden verhaald. Voor de *bestaande* gebieden wordt dus niet beoogd een wijziging aan te brengen in de aldaar geldende juridische situatie; wel wordt beoogd duidelijkheid te scheppen voor rechthebbenden in gebieden die door waterstaatkundige besluiten in een situatie komen dat een gedoogplicht gaat gelden.

Bij dit besluit wordt gedacht aan een besluit tot wijziging van de legger en/of het projectplan ex artikel 5.2 Waterwet. Door belanghebbenden geleden schade kan dan worden gekoppeld aan het primair schadeveroorzakend besluit.

De schadevergoeding zou dan betrekking hebben op zowel de directe vermogensschade ten gevolge van het schadeveroorzakende besluit als de indirecte schade ten gevolge van de wateroverlast. Voor wat betreft de laatste vorm van schade wordt gezocht naar de mogelijkheid om die in ieder geval in duur en wellicht ook in hoogte in te perken.

Vormgeving hiervan zou plaats kunnen vinden bij of krachtens AMvB ex (een eventueel nog te wijzigen) artikel 7.11 Waterwet.

Een belangrijk argument om voor een dergelijk stelsel te opteren is dat in dat geval niet alleen de besluitvorming over de inrichtingsaspecten van de rivierverruimende maatregelen, maar ook die over de daaraan verbonden schade, beide in de waterstaatkolom worden gebracht.

Ten aanzien van de schade als gevolg van de inrichting van de gebieden die buitendijks komend te liggen, dan wel van de bergingsgebieden, dan wel van bestaand buitendijks gebied, wordt geen wijziging beoogd ten opzichte van het hiervoor beschreven stelsel uit het NBW.

Complicerende factor bij het tweede stelsel is de omstandigheid dat voor een drietal rivierverruimende maatregelen uit de PKB de zogenoemde RPP-procedure van artikel 39a e.v. WRO direct zal worden toegepast (PKB Ruimte voor de Rivier, p. 19) en voor andere maatregelen dit mogelijk zal gebeuren. In de WRO is in artikel 38a een specifieke nadeelcompensatiebepaling opgenomen voor onherroepelijke rijksprojectbesluiten. Ook onder de (nieuwe) Wro speelt mutatis mutandis dit probleem. Dit roept de vraag op of en op welke wijze kan worden voorzien in een stelsel van nadeelcompensatie voor rivierverruimende maatregelen dat niet divergeert afhankelijk van de wettelijke basis (Waterwet dan wel WRO) van het schadeveroorzakend besluit.

Beleidsmatige uitgangspunten

Bij beide hierboven beschreven stelsels is het voor mij beleidsmatig van belang dat:

- een vergoeding van mogelijke schade geen precedent vormt voor thans reeds bestaande buitendijkse situaties;
- met vergelijkbare situaties rekening wordt gehouden;
- sprake is van een adequate en uitvoerbare voorziening;
- voor belanghebbenden sprake is van een redelijke voorziening;
- geen eeuwigdurende rechten in het leven worden geroepen, dan wel een langdurig onderscheid ontstaat tussen oude en nieuwe buitendijkse gebieden.

Vragen

1. Gaarne verneem ik van u of u, mede in het licht van artikel 14 Grondwet en het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, de genoemde stelsels juridisch houdbaar acht, dan wel welke wijzigingen nodig zijn om tot een juridisch houdbaar stelsel te komen.
2. Op welke wijze kan worden voorzien in een stelsel van nadeelcompensatie voor rivierverruimende maatregelen dat niet divergeert afhankelijk van de wettelijke basis (Waterwet dan wel WRO) van het schadeveroorzakend besluit?
3. In een aantal gevallen van rivierverruiming zal sprake zijn van een landinwaartse dijkverlegging, zodanig dat vervolgens geen bestuurlijk handelen meer aan de orde is bij het onder lopen van de voorheen nog binnendijkse gebieden. In andere gevallen is echter denkbaar dat een overstroming wordt bewerkstelligd door menselijk handelen, zoals het openen van een inlaatwerk. Maakt het hier geschetste onderscheid uit voor

de juridische beoordeling van de stelsels volgens welke met de overstromingsschade zal worden omgegaan?

4. Ik verneem ook graag van u indien u andere dan de genoemde stelsels ziet om met de rivierverruimende maatregelen om te gaan en die aan de beleidsmatige uitgangspunten voldoen.

Met het oog op de voortgang in de besluitvorming over de in de PKB Ruimte voor de Rivier opgenomen maatregelen ontvang ik uw reactie graag uiterlijk in de eerste helft van mei.

Hoogachtend,

DE STAATSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
DE DIRECTEUR-GENERAAL WATER,

drs M.E.P. Dierikx